

Lisäselvitys lapsimäärän kehityksestä sekä skenaariosta varhaiskasvatuksen kehittämisestä

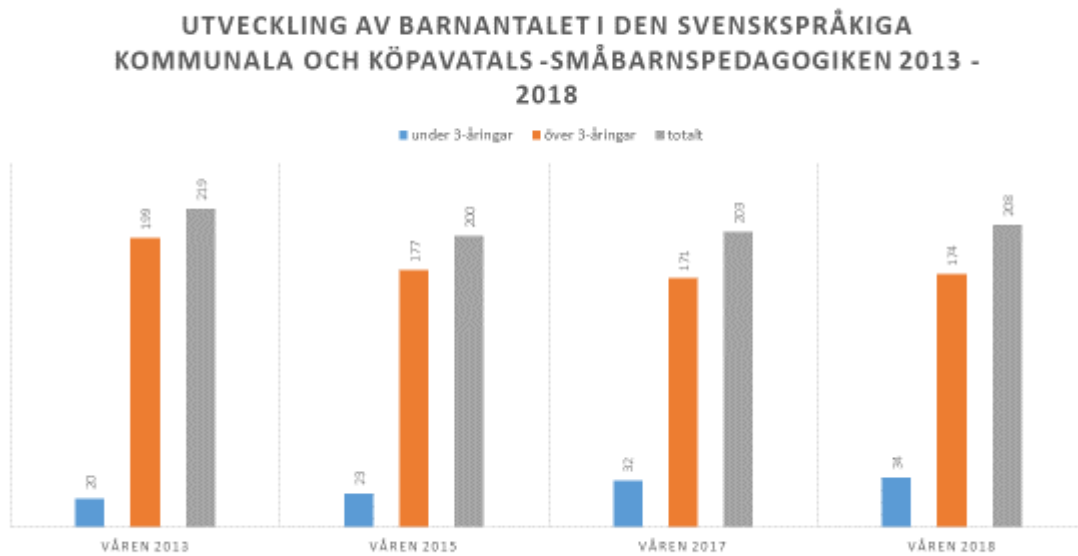
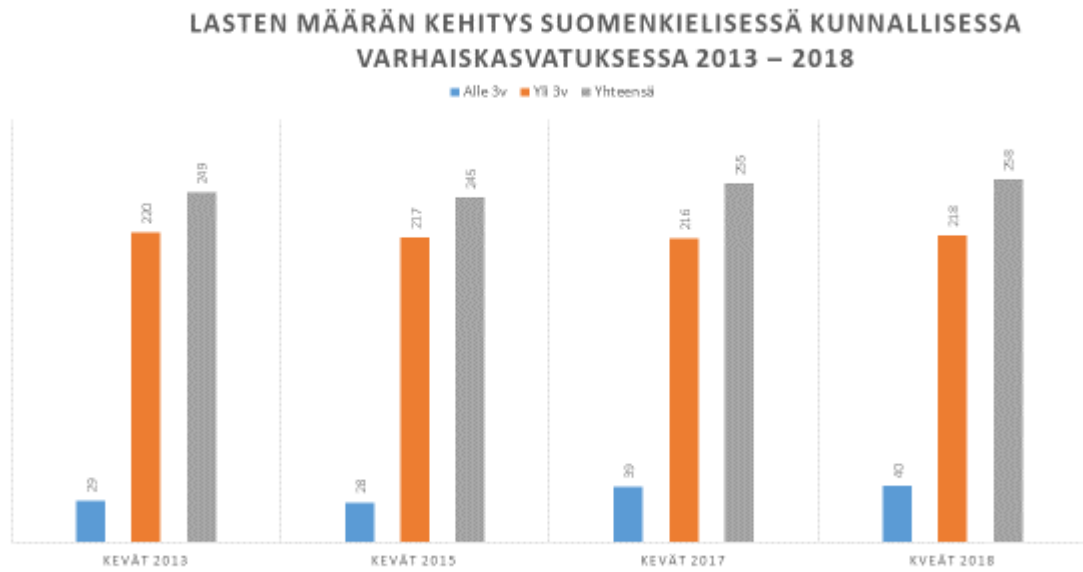
Kauniaisten kaupunkistrategiassa vuosille 2018–2022 on asetettu tavoitteeksi ”Oppiminen kohti tulevaisuutta”, ja sen alla laadukas ja lapsilähtöinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Konkreettisissa tavoitteissa tämä tarkoittaa mm. esiopetuksen kehittämistä yhdessä koulun kanssa, sekä tulevaisuuden tarpeita vastaavan päiväkotiverkoston ja kattavan palvelutarjonnan luomista.

TA 2018 sivistystoimen tavoitteiksi on asetettu seuraavaa:

- Toiminta:
 - Esiopetuksen ja opetustoimen aiempaa tiiviimpään yhteistyöhön mahdollistavia ratkaisuja selvitetään. Korkealaatuinen varhaiskasvatus ja esiopetus tulee taata kaikissa tapauksissa.
 - Palvelusetelin käyttöönottoa varhaiskasvatuspalveluissa selvitetään sekä mahdollisuutta lisätä yksityisen hoidon osuutta.
- Talous:
 - Varhaiskasvatuksen palvelutarjontaa pyritään laajentamaan tukemalla kaupungin alueella tarjottavan yksityisen varhaiskasvatuksen tarjonnan lisäämistä. Tällä hetkellä Kauniaisissa on yksi suomenkielinen yksityinen päiväkotitoi ja yksi ruotsinkielinen yksityinen ryhmäperhepäiväkotitoi. Tavoitteena on yksityisen varhaiskasvatuksen käytön lisääminen n. 5–10 lapsella vuosittain. Yksityisen varhaiskasvatuksen lisääntyminen siten, että kunnallisen varhaiskasvatuksen käyttö samalla vähenee, tuottaa säästöä. Vuoden 2018 aikana avattaneen uusi yksityinen päiväkotitoi Koivuhoviin, ja entisen Satuvuoren päiväkodin tontin luovuttamista yksityisen päiväkodin käyttöön valmistellaan.
 - Palvelusetelin käyttöönottoa selvitetään, ja tutkitaan mahdollisuutta tulevaisuudessa korvata yksityisen varhaiskasvatuksen ostopalvelusopimukset ainakin osittain palvelusetelillä. Palveluseteli voi myös osittain korvata yksityisen hoidon tuen kuntalisän.

Yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden lisääminen on ollut kaupungissa tavoitteena jo vuonna 2017. Tällä hetkellä Kauniaisissa suomenkielisille perheille on tarjolla joko kunnallisessa päiväkodissa annettava varhaiskasvatus (260 lasta, 91,9 %) tai yksityisessä kaksikielisessä suomi/englanti päiväkodissa annettava varhaiskasvatus (23 lasta, 8,1 %). Ruotsinkielisille perheille on tarjolla joko kunnallisessa päiväkodissa annettava varhaiskasvatus (133 lasta, 60,2 %), yksityisessä päiväkodissa kaupungin kilpailuttamana ostopalveluna annettava varhaiskasvatus (76 lasta, 39,8 %) tai yksityisessä ruotsinkielisessä ryhmäperhepäiväkodissa annettava hoito (12 lasta, 5,4 %)

Lasten määrä suomen- ja ruotsinkielisissä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on vuodesta 2013 vuoteen 2018 kehittynyt seuraavasti:

Kuten kuvioista näkyy, lasten määrä on molemmissa kieliryhmissä kasvanut voimakkaasti alle 3-vuotiaiden lasten kunnallisen varhaiskasvatuksen osalta. Lasten kokonaismäärä ei ole ajanjaksolla kasvanut yhtä voimakkaasti, ja välillä on ollut havaittavissa jopa lasten kokonaismäärän laskua, mutta trendi on nouseva. Tulevaisuudessa lapsimäärä väestössä näyttää edelleen kasvavan.

Kauniaisten kaupungin strategiaan sisältyy tavoitteena noin 1 % vuosittainen väestönkasvu. Viimeisimmän sivistystoimissa käytettävissä olevan väestöprojektin (2014) mukaan:

- alle 3-vuotiaiden lasten määrä **väestössä** nousee vuosittain noin 8 lapsella/vuosi vuosina 2013–2025. Tämänkin jälkeen kasvu jatkuu.
- Alle 3-vuotiaiden lasten määrä **varhaiskasvatuksessa** on noussut vuoden 2013 kevästä vuoden 2018 kevääseen keskimäärin 5 lapsella/vuosi. Heistä yli puolet on tullut ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen (11 + 14)
- 4–5-vuotiaiden lasten määrä kasvaa vuodesta 2018 vuoteen 2025 noin 18 lapsella (206 lapsesta 224 lapseen)
- 6-vuotiaiden lasten määrä vaihtelee ja kasvaa vuodesta 2018 vuoteen 2025 noin 9 lapsella (109 lapsesta 118 lapseen)

Kauniaisissa osallistumisaste varhaiskasvatukseen on erittäin korkea Suomen mittasuhteissa. Kauniaisissa lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen on huomattavasti korkeampi kuin Suomessa keskimäärin. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste ylittää jokaisessa ikäluokassa selvästi sekä Suomen keskiarvon että OECD:n keskiarvon. Selkein ero on nuorimmissa ikäluokissa. Huomiota herättää kuitenkin yksityistä varhaiskasvatusta käyttävien erittäin pieni osuus varsinkin vanhemmissa ikäluokissa verrattuna Suomen keskiarvoon.

Lapsen ikä	Julkisessa varhaiskasvatuksessa ikäluokasta		Yksityisessä varhaiskasvatuksessa ikäluokasta		Yhteensä varhaiskasvatuksessa ikäluokasta		OECD keskiarvo 2014
	Suomessa keskimäärin	Kauniaisissa	Suomessa keskimäärin	Kauniaisissa	Suomessa keskimäärin	Kauniaisissa	
1	3 %	48 %	1 %	8 %	6 %	56 %	35 %
2	36 %	73 %	8 %	8 %	40 %	82 %	
3	49 %	86 %	14 %	8 %	59 %	94 %	83,8 %
4	63 %	88 %	24 %	6 %	73 %	95 %	
5	68 %	90 %	21 %	6 %	76 %	97 %	
6	58 %	95 %	18 %	1 %	71 %	95 % (98 % *)	

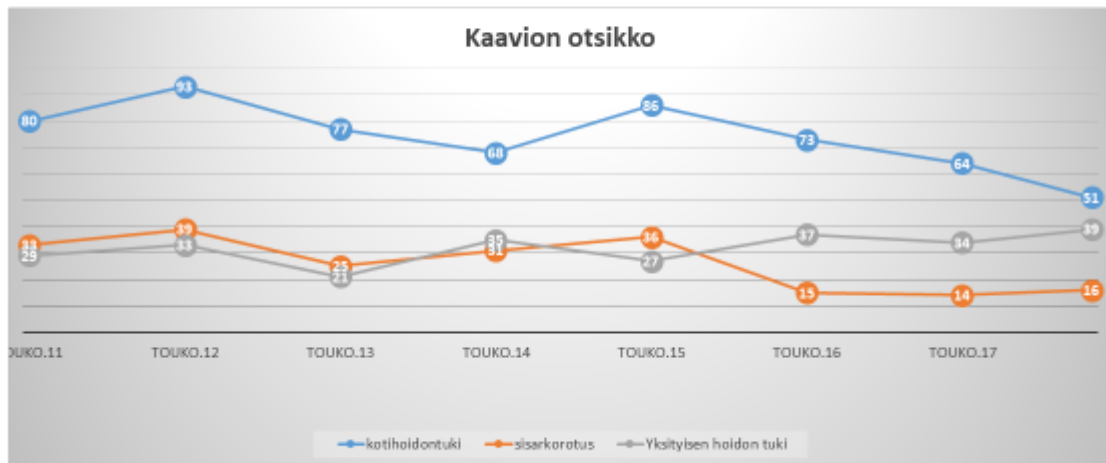
*) 98 %, jos osallistumisasteeseen luetaan mukaan ne lapset, jotka ovat jo perusopetuksen piirissä. Ikäluokasta 2 lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen ei saatu tietoa.

Mikäli kasvavissa ikäluokissa varhaiskasvatukseen osallistumisaste vastaa nykyistä osallistumisastetta tai kasvaa siitä, Kauniaisissa tullaan tarvitsemaan vuoteen 2025 mennessä yli 50 uutta varhaiskasvatuspaikkaa alle 3-vuotiaille ja 27 uutta varhaiskasvatuspaikkaa sitä vanhemmille lapsille. Lisäys vastaa yhtä noin 6–7 -ryhmäistä päiväkotia. Mikäli väestönkasvu vastaa nykyistä kielijakaumaa väestössä, paikkatarve on noin 30 + 18 suomenkielistä paikkaa ja noin 20 + 10 ruotsinkielistä paikkaa. Paikkatarve voidaan kattaa joko uusien kunnallisten varhaiskasvatuspaikkojen tarjoamisella tai yksityisen palvelutuotannon avulla.

Samalla Kauniaisissa toimivien kahden ostopalvelun kautta toimivan yksityisen päiväkodin ostopalvelusopimukset ovat päättymässä, toisen vuonna 2019 ja toisen vuonna 2021. Varsinkin aiemmin päättyvän sopimuksen kohdalla päiväkodin edellytykset vastata uuteen palvelutarpeeseen ovat puutteelliset, sillä ko päiväkotia ei tilojensa puolesta pysty ottamaan vastaan alle 3-vuotiaita lapsia. Lisäksi yhden kunnallisen ruotsinkielisen päiväkodin tontille kaavaillaan muuta toimintaa, jolloin päiväkodin toivotaan voivan lopettaa toimintansa mahdollisimman pian.

Lasten hoitaminen kotona Kauniaisissa vähenee rajusti, mikä ilmenee alla olevasta kuviosta. Kotihoidontukea saaneitten perheitten määrä on vähentynyt lähes puoleen (45 %) vuodesta 2012, mutta myös kotihoidon tuella hoidettavan lapsen sisaruksen hoito kotona on vähentynyt yli puoleen (59 %) vuodesta 2012. Yksityisen hoidon tuella hoidettavien lasten määrä kasvaa samalla ajanjaksolla hitaasti.

Kotihoidontuen, kotihoidontuen sisarkorotuksen sekä yksityisen hoidon tuen käyttö Kauniaisissa 2011 - 2018

Seuraavassa tarkastellaan vaihtoehtoisia tapoja järjestää varhaiskasvatusta kasvavaan tarpeeseen vastaavasti, olettaen että tarve on noin 50 paikkaa alle 3-vuotiaille ja noin 27 paikkaa yli 3-vuotiaille, lähtökohtana 6-ryhmäinen päiväkoti:

Järjestämistapa	Vaadittavat toimenpiteet kunnassa	Hyödyt	Riskit
Kunnallinen varhaiskasvatus	Investointipäätös uuden kunnallisen päiväkodin rakentamisesta, Tarvittavien vakanssien (12 lastentarhanopettajaa, 7 lastenhoitajaa, avustajia, keittiöhenkilöstö, 3 päiväkotiapulaista, johtaja) perustaminen	Varmuus palveluiden tuottamisesta	Kalliit investoinnit ja kasvavat käyttökustannukset Verojen korotuspaine Yksipuolinen tarjonta
Ostopalveluiden kilpailuttaminen uudelleen vuodesta 2019 /2021 eteenpäin	Kilpailutus	Jatkuvuus, jos nykyiset palveluntuottajat voittavat kilpailutuksen	Raskas kilpailutusprosessi, Ei takeita jatkuvuudesta, Kunta voi joutua maksamaan tyhjiä paikoista

Yksityisen hoidon lisääminen yksityisen hoidon tuen avulla	Yksityisen päiväkodin toiminnan mahdollistaminen esim. tonttipäätöksen kautta Yksityisen hoidon tuen kuntalisän pitäminen kilpailukykyisellä tasolla (esim. sisaruslisä)	Profiloituminen voi täydentää varhaiskasvatuksen palvelutarjontaa perheiden toiveiden mukaisesti Valinnanvapautta maksukykyisille perheille Kunnalle edullinen tapa järjestää palvelua	Asiakasmaksu voi olla monelle perheelle liian suuri Palveluntuotannon varmuutta ei voida taata
Yksityisen hoidon lisääminen palvelusetelin avulla	Yksityisen päiväkodin toiminnan mahdollistaminen esim. tonttipäätöksen kautta Palvelusetelin käyttöönotto	Profiloituminen voi täydentää varhaiskasvatuksen palvelutarjontaa perheiden toiveiden mukaisesti Valinnanvapautta ja yhdenvertaisuutta kaikille perheille	Varmuus palveluiden tuottamisesta pienempi kuin omassa tuotannossa.

Liian suuri yksityisen varhaiskasvatuksen osuus voi olla riski kunnalle palveluvarmuuden kannalta, ja se voi johtaa kartellisoitumiseen ja polarisoitumiseen. Nykytilanteessa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden lisääminen olisi kuitenkin toivottavaa palveluiden monipuolistamiseksi ja vaihtoehtojen luomiseksi. Osuus on tällä hetkellä hyvin pieni. Sitä vastoin ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ei tästä näkökulmasta kannata lisätä yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta. Nykyiset ostopalvelupäiväkodit olisi kuitenkin mahdollista muuttaa palvelusetelin tai yksityisen hoidon tuen kautta rahoitettaviksi.

Suomen- ja ruotsinkieliseen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokuntaan tuodaan toukokuussa 2018 esitys palvelusetelin käyttöönotosta varhaiskasvatuksessa. Toinen suuri selvitettävä kysymys on esiopetuksen järjestäminen yhteistyössä koulun kanssa. Parhailaan selvitetään ruotsinkielisen esiopetuksen siirtoa joko kokonaan tai osittain Granhultsskolan tiloihin. Tämä vapauttaisi pitkällä tähtäimellä noin 40–50 yli 3-vuotiaan lapsen paikkaa nykyisissä päiväkodeissa. Vastaava selvitys suomenkielisen esiopetuksen osalta käynnistyy vuonna 2019.